

Smíchat čistou srážkovou vodu s vodou splaškovou je z dnešního pohledu luxus,

řekl CzechIndustry Vilém Žák, ředitel a člen představenstva Sdružení vodovodů a kanalizací ČR

Efektivní řešení problematiky vodní infrastruktury nabývá v posledních letech na důležitosti. To se týká i Česka. Které faktory mají hlavní vliv na hospodaření s vodou?

Hlavními faktory jsou změna rozdělení srážek v průběhu roku a jejich intenzita a dále růst průměrné roční teploty. Srážky se vlivem klimatického vývoje posouvají do období vegetačního klidu, kdy jsou méně využitelné pro vegetaci. Srážky přicházejí s větší intenzitou, což zase způsobuje problémy s jejich využitím nejen vegetací, ale také vsakem. Při intenzivní srážkové periodě dochází k rychlejšímu odtoku. Mimo to může v důsledku intenzivních srážek docházet k eroznímu poškození půd a kontaminaci povrchových vod splachem. Vyšší průměrné teploty způsobují vyšší odpar, tzn. že k efektivnímu využití nám zůstává méně vody jak v nádržích, tak v půdním profilu.

Počátek letošního roku byl srážkově vydatný, to ale neznamená, že bychom mohli jásat. Proč?

Protože se nám sice doplnily vodní nádrže na plnou kapacitu, ale u podzemních vod problém na významné části území přetrvává. Srážky v zimním období často nestačí vsakovat a odtékají bez většího užítku. Tím, že srážky přišly v době vegetačního klidu, nemohly být využity tou částí vegetace, která je na vláze závislá v jarních a letních měsících (zemědělské plodiny).

Vilém Žák, ředitel a člen představenstva Sdružení vodovodů a kanalizací ČR

Být střechou Evropy z pohledu srážek přináší řadu rizik, můžete je konkretizovat?

Česká republika je díky zmíněnému fenoménu (střecha) odkázána výhradně na srážky. Tím je v podstatě řečeno vše. Jestli nebudeme schopni zajistit transformaci srážek do podzemních nebo povrchových vod pomocí širokého komplexu technických i přírodních blízkých opatření, můžeme se ve střednědobém horizontu dostat do problémů s nedostatkem vody, jak ukazují některé modely.

Tím se dostáváme k vodárenství. Jeho hlavním úkolem je zabezpečit dodávku kvalitní pitné vody a odvedení a vyčištění odpadní vody. Ale...

Ale jsem popsal v odpovědi na předchozí otázku. Jestli nebudeme mít dostatek kapacitních vodárenských nádrží, které budou schopné transformovat přívalové srážky do zásob vody, tak růst teplot, jiné rozložení a intenzita srážek v čase způsobí nedostatek zdrojů vody.

Jak na tom jsme v zabezpečení hlavního úkolu ve srovnání s dalšími zeměmi?

Kdybychom se na to dívali např. z pohledu metodiky WEI+ (Water Exploitation Index plus), která porovnává spotřebu vody s obnovitelnými zdroji, tak jsme na 5. nejhorším místě mezi evropskými státy. Index WEI+ je však pouze jednou z metodik nebo úhlů pohledu. Problém je mnohem komplexnější. ČR bezprostředně problém s nedostatkem vody nemá, ale to neznamená, že ho nemůže mít již za několik měsíců. Je třeba se na období sucha systematicky a hlavně rychle připravovat. Připomínám, že poslední velká nádrž se v ČR postavila před mnoha desítkami let.

Ztráty pitné vody v síti jsou skoro 15 procent. Není to příliš, dá se to řešit?

Na první pohled se to může zdát hodně, ale ČR v tomto ohledu patří mezi nejlepší země v EU. Za posledních 30 let jsme díky investicím do infrastruktury ztráty snížili

o polovinu. Stále je ale ještě co zlepšovat jak ukazují meziroční výsledky. Ztráty vody se nám daří setrvale snižovat. Na druhou stranu platí, že odstraňování ztrát pod 10 % může být za určitých okolností již na hranici ekonomické efektivity.

Podle statistiky spotřebuje průměrný Čech zhruba 88 l vody denně, což je o 50 % méně než v roce 1989. Znamená to, že s ní lépe hospodaříme, nebo jsou i další důvody, které se na jejich úsporách podílejí?

Ano, je to tak. Ve spotřebě vody se dlouhodobě pohybujeme na předních místech v EU. Jsme k vodě šetrní a naučili jsme se s ní hospodařit.

Na straně druhé je ale téměř polovina tohoto objemu užívána pro účely, pro které by se dala využívat například voda šedá nebo dešťová. Jenže...

Jenže využívat vodu šedou, nebo srážkovou znamená u starší zástavby poměrně značné zásahy do instalací. Když si tyto náklady srovnáte s cenou vodného a stočného, už se vám taková investice, resp. její návratnost nezdá tak zajímavá. A nejde jen o investici, ale také o provoz takové technologie.

Nedávno jste na jednom semináři uvedl, že základem znalostí v oboru je práce s daty, tedy měřit a měřit správně. Kládli jste přitom důraz na slovo správně, z jakého důvodu?

Nesprávně měřit, znamená mít nesprávné výsledky a na základě nepřesných dat se nemůžete dobře rozhodovat. Vodárenství je v mnoha ohledech exaktní obor, kde detaily a přesnost rozhodují o výsledné kvalitě.

Doposud jsme hovořili o spotřebě občanů. Přitom obrovské množství vody spotřebuje průmysl. Můžete to konkretizovat?

Spotřeba pitné vody v průmyslu mezi lety 1989 až 2022 klesla na polovinu ...

V minulosti se v závodech využívala jak voda pitná, tak užitková. Není na čase návrat k dvoutrubkovému systému zásobování vodou?

Pokud vím, tak v mnoha průmyslových provozech tomu tak stále je. Z hlediska odběru vody je to ale jedno, protože jestli vodu upravíte na pitnou nebo ji necháte v surovém stavu, pořád jste ji musel odebrat z podzemního nebo povrchového zdroje. Důležité proto je, jestli ji po použití v průmyslovém podniku dokážeme použít

opakovaně, abychom omezili odběr z přírodního prostředí.

Na místě je logicky otázka Jak dál?

Prostě se o vodu musíme starat a to komplexně. Jak na straně zdrojů, tak na straně kvality. Musíme mít ambici použít vodu co nejlépe čistit, abychom ji vraceli do přírody v co nejlepším stavu. Vodohospodářské sdružení napříč v nejdůležitějších organizacích jako je SOVAK ČR, Svaz vodního hospodářství i CzWA jsou si toho vědomi a dělají vše pro to, abychom měli kvalitní vodu stále dost.

Kde jsou slabiny stávajícího systému hospodaření s vodou?

Určitě je to ve způsobu nakládání se srážkovou vodou. Stále ještě v městech a obcích odvádíme srážkové vody jednoduše do kanalizací, což je samozřejmě špatně. Smíchat čistou srážkovou vodu s vodou splaškovou je z dnešního pohledu luxus, který si prostě nemůžeme dlouhodobě dovolit. Jednak tímto způsobem srážkovou vodu fakticky urychleně posíláme z našeho území pryč, ale také musíme čistit dvojnásobné množství vody.

Myslíte si, že naše legislativa odpovídá potřebám současnosti?

Vždy je co zlepšovat, viz předchozí příklad. V legislativě nás příchodem nové směrnice o čištění městských odpadních vod čeká řada zásadních změn. Věřím, že to bude příležitost hodně věcí napravit.

Mnoho let jsme svědky diskusí o tom, zda by se měly na vodním hospodářství ČR podílet zahraniční koncerny, které každoročně vyvádí nemalé prostředky do zahraničí. Jak to vidíte Vy?

Zastávám názor, že neexistuje dobrý nebo špatný model provozování infrastruktury, ale existují modely, které jsou provozovány dobře nebo špatně. Naštěstí existuje řada dat, které mnoho let systematicky sbírá ministerstvo zemědělství, z kterých může každý občan této země zjistit, jak je to doopravdy. Možná vás to překvapí, ale většina velkých společností, z nichž některé mají mezi akcionáři i zahraniční koncerny, si své povinnosti plní ...

Rozdily v ceně pitné vody jsou nemalé. Co především ovlivňuje její cenu?

Cenu vodného a stočného ovlivňují podmínky, za kterých daná společnost vyrábí

vodu pitnou, nebo čistí vodu odpadní. Asi každý pochopí, že dražší voda bude ve společnosti, kde musí vodu čerpat a složitě upravovat než ve společnosti, kde k distribuci stačí gravitace a voda je tak kvalitní, že nepotřebuje úpravu.

Na webu Akademie věd ČR je publikováno nemalé množství materiálů o vodě z různých úhlů pohledu. Jedno varování se týká skutečnosti, že zachování kvality pitné vody bude stále náročnější a nákladnější...

Ano, je to tak. Naše znalosti a technologická vyspělost v oblasti analytické chemie nám umožňují ve vodě nalézat další a další chemické sloučeniny. Ruku v ruce s tím jde i snaha tyto látky z vody odstraňovat.

„Úpravný vody nemají v současnosti navrženy speciální technologie pro eliminaci mikroplastů. Tato studie AV ČR sice prokázala, že významnou část mikroplastů lze stávajícími technologickými postupy odstranit, nicméně s ohledem na otázku zdravotní nezávadnosti, kdy na sebe mikroplasty mohou potenciálně vázat škodlivé látky, zasluhují mikroplasty další naléhavou pozornost.“ Máme se tedy obávat mikroplastů v pitné vodě?

Nechci daný problém v žádném případě jakkoliv zlehčovat, nicméně to trochu souvisí s tím, co jsem uvedl v předchozí odpovědi. Dosud není stanovena a schválena závazná metodika ke stanovení mikroplastů v pitné vodě a tak spekulovat nad tím, jestli se máme obávat či nikoliv není na místě.

„Jedna tableta do myčky nádobí obsahuje až 3500 různých chemikálií...“ do třetice z AV ČR. Není to příliš silné kafe pro vodohospodáře, lze jich vodu, kterou pijeme, zbavit?

Vodohospodáři dnes dokáží vyrobit pitnou vodu téměř z jakékoliv znečištěné vody. Je to „jen“ otázka ceny, jakou jsme ochotni zaplatit. To ale přeci nechceme. Mnohem více bychom se měli zabývat tím, jaké látky uvádíme do oběhu a jestli je opravdu potřebujeme, nebo jestli je umíme nahradit jinými méně škodlivými.

Logicky se nabízí srovnání s pitnou vodou z kohoutku a PET lahvích. Které dát přednost?

Jednoznačně kohoutkové. Balenou si kupuji pouze na delší cestu.

Na semináři o vodě před časem jeden univerzitní profesor varoval před opakovaným přeřazením pitné vody např. ve varné konvici, která má tím „rozbitou“ strukturu a stává se zdraví škodlivá. Souhlasíte s ním?

Přeřazením vody určitě dochází ke změnám v jejím složení, o zdravotní závadlosti po jednom přeřazení bychom ale asi mohli s úspěchem polemizovat.

Otázka na závěr: Jakým směrem se bude ubírat české vodárenství, bude kvalitní pitná voda dostatek?

České vodárenství přes řadu problémů funguje velmi spolehlivě. Máme za sebou mimo jiné i období, které schopnosti oboru prověřilo do všech detailů. Nepochybují o tom, že zvládneme i další výzvy ke spokojenosti všech našich odběratelů.

